

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****EBRU ÇİTLAK VE FAZİLET DEMİRBAŞ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2017/37573
Karar Tarihi	: 2/12/2020
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM Celal Mümtaz AKINCI Rıdvan GÜLEÇ Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör	: Olcay ÖZCAN
Başvurucular	: 1. Ebru ÇİTLAK 2. Fazilet DEMİRBAŞ
Başvurucular Vekili:	Av. Mustafa ŞİNKİÇİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; ceza yargılamasının uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının, ceza yargılamasında lehe hükmedilen manevi tazminat ve vekâlet ücreti alacağının tahsili için başlatılan icra takibinin ceza davasının düşme kararı ile sonuçlandığı gerekçesiyle iptal edilmesi nedeniyle de kararların icrası hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/11/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyon tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
7. Başvurucular İstanbul'da ikamet etmektedir.
8. 2004-2005 yıllarında yaşanan olay nedeniyle başvurucular ile H.I.K. ve A.I. aleyhine yaralama, hakaret ve tehdit suçlarından cezalandırılmaları istemiyle Kartal Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dava açılmıştır.

9. Kartal 3. Asliye Ceza Mahkemesi (Asliye Ceza Mahkemesi) 16/12/2011 tarihinde, başvuru Ebru Çıtak hakkında verilen beraat kararı temyiz edilmeden kesinleştiğinden, başvuru Fazilet Demirbaş hakkında yaralama ve sanık H.İ.K. hakkında tehdit suçlarından verilen hükümlerle ilgili Yargıtay tarafından düşme kararı verildiğinden yeniden hüküm kurulmasına yer olmadığına, başvuru hakaret ve tehdit suçlarından beraatine, sanık A.İ.'nin başvuru Fazilet Demirbaş'ı, sanık H.İ.K.'nin de başvuru Ebru Çıtak'ı yaraladıkları gerekçesiyle sanıkların cezalandırılmasına karar vermiştir. Kararda ayrıca bu eylemler nedeniyle 1.000 TL manevi tazminatın sanık H.İ.K.'den alınarak başvuru Ebru Çıtak'a verilmesi, 1.500 TL manevi tazminatın sanık A.İ.'den alınarak başvuru Fazilet Demirbaş'a verilmesi ve 1.100 TL vekâlet ücretinin sanıklar H.İ.K. ve A.İ.'den alınarak başvuru hakaretine hükme bağlanmıştır.

10. Kararın temyizi üzerine Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Yargıtay Ceza Dairesi) 3/10/2012 tarihinde 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 102. ve 104. maddelerinde öngörülen zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle kararı bozmuş ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinin (8) numaralı fıkrası uyarınca kamu davasının düşürülmesine karar vermiştir.

11. Başvurular, Asliye Ceza Mahkemesi kararında lehlerine verilen tazminatlar ile vekâlet ücretinin tahsili için 2014 yılı içinde İstanbul 26. İcra Müdürlüğünde H.İ.K. ve A.İ. aleyhine icra takibi başlatmıştır.

12. H.İ.K. ve A.İ., şikâyet yoluyla icra takibinin iptaline karar verilmesi istemiyle 8/1/2015 tarihinde İstanbul 15. İcra Hukuk Mahkemesinde (İcra Hukuk Mahkemesi) dava açmıştır. H.İ.K. ve A.İ. bu davada, Yargıtay Ceza Dairesinin düşme kararı vermesiyle birlikte ortada icra takibine konu bir alacak kalmadığını ileri sürmüştür.

13. İcra Hukuk Mahkemesi 15/1/2015 tarihinde davayı kabul etmiş ve icra takibinin iptaline temyiz yasa yolu açık olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; düşme kararının davayı bütün sonuçları ile birlikte ortadan kaldırdığı, manevi tazminat ve ilam vekâlet ücreti alacağının da ortadan kalktığı ifade edilmiştir.

14. Karar, başvuru tarafından temyiz edilmiştir. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi (Yargıtay Hukuk Dairesi) 13/6/2017 tarihinde, temyize konu değer 5.980 TL'yi geçmediğinden İcra Hukuk Mahkemesi kararının kesin nitelikte olduğu gerekçesiyle temyiz dilekçesinin reddine karar vermiştir.

15. Yapılan karar düzeltme istemi ise Yargıtay Hukuk Dairesi tarafından 20/9/2017 tarihinde reddedilmiştir. Nihai karar başvuru hakaretine 17/10/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.

16. Başvurular 14/11/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

17. Ceza davasının açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 765 sayılı mülga Kanun'un 110. maddesi şöyledir:

"Hukuku amme davasının düşmesi emval istirdadı ve uğranılan zararın tazmini için ikame olunan hakki şahsi davasına hâlel vermez."

18. 765 sayılı mülga Kanun'un 120. maddesi şöyledir:

"Ceza hükümlerinin sukutu hukuku şahsiye ve istirdadı emval ve tazminat ve masarifi muhakemeye müteallik hükümlere hâlel vermez. Ancak umuni aştan neşet eden sukut masarifi muhakemenin tahsili hakkında hazinenin mütalebe hakkını dahi iskat eder"

19. Ceza davasının açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı mülga Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun "Şahsi davanın açılması" kenar başlıklı 350. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 21/5/1985 - 3206/70 md.) Şahsi dava, bu hususta bir tutanak düzenlenmek üzere zabıt katibine yapılacak bir beyan ile veya suçun niteliğine göre sulh veya asliye hakimine verilecek bir dilekçe ile açılır. Beyan ve dilekçenin 163 üncü maddenin iktnci fıkrasında gösterilen şartlara uygun olması gerekir. Dilekçe sanık sayısından bir fazla olarak verilir.

Beyan ve dilekçede, istenen şahsi hakkın neden ibaret olduğu gösterilir."

20. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Dava veya cezanın düşmesinin etkisi" kenar başlıklı 74. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...

(2) Kamu davasının düşmesi, malların geri alınması ve uğranılan zararın tazmini için açılan şahsi hak davasını etkilemez.

(3) Cezanın düşmesi şahsi haklar, tazminat ve yargılama giderlerine ilişkin hükümleri etkilemez. Ancak, genel af halinde yargılama giderleri de istenemez."

B. Yargı Kararları

21. Yargıtay Hukuk Dairesinin 18/6/2013 tarihli ve E.2013/5137, K.2013/9373 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Borçlu vekili İcra Mahkemesi'ne başvurusunda; takibe konu ilamın zamanaşımına uğradığını Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nce bozularak, düşme kararı verildiğinden tüm sonuçlarıyla hükümsüz kaldığını açıklayarak, icra emrinin iptaline ve alacaklı hakkında % 20'den az olmamak üzere tazminata hükmedilmesini istemiştir. Mahkemece, şikayetin kabulüne, icra emrinin iptaline karar verilmesi üzerine, hüküm alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Ceza muhakemesindeki özel şahıslar hakkında hükmedilmiş tazminata ve geri verilecek eşyaya ilişkin hüküm fıkrasının, İİK da yazılı esaslar dairesinde infazi mümkün olduğundan ilamın tazminat ve vekalet ücretine ilişkin bölümü geçerli olup, İİK'nun 39. maddesinde ilama dayalı takipler için düzenlenen zamanaşımı süresi geçmediğinden şikayetin reddi yerine yazılı gerekçe ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.

"..."

22. Yargıtay Hukuk Dairesinin 16/12/2014 tarihli ve E.2014/3054, K.2014/22347 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“...

Mahkemeye, şikayete konu Elazığ 2. İcra Müdürlüğü'nün ... esas sayılı taktibine konu yapılan ceza ilamının takip tarihinden önce zaman aşımı nedeni ile ortadan kaldırıldığı gerekçesiyle davacı N.U. yönünden takibin iptaline karar verilmesi üzerine, hüküm alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Ceza muhakemesindeki özel şahıslar hakkında hükmedilmiş tazminata ve geri verilecek eşyaya ilişkin hüküm fıkrasının, İİK'da yazılı esaslar dairesinde infazı mümkün olduğundan ilamın tazminat ve vekalet ücretine ilişkin bölümü geçerli olup, İİK'nun 39. maddesinde ilama dayalı takipler için düzenlenen zaman aşımı süresi geçmediğinden anılan şikayetin reddi ile borçlunun diğer itiraz nedenlerinin incelenmesi gerekirken yazılı gerekçe ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.

“...”

23. Yargıtay Hukuk Dairesinin 22/6/2015 tarihli ve E.2014/12674, K.2015/13683 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“...

Borçlu vekili İcra Mahkemesi'ne başvurusunda; takibe konu ilamın zaman aşımına uğradığını Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nce bozularak, düşme kararı verildiğinden tüm sonuçlarıyla hükümsüz kaldığını açıklayarak takibin iptaline karar verilmesini istemiştir. Mahkemeye, şikayetin kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi üzerine, hüküm alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Ceza muhakemesindeki özel şahıslar hakkında hükmedilmiş tazminata ve geri verilecek eşyaya ilişkin hüküm fıkrasının, İİK'da yazılı esaslar dairesinde infazı mümkün olduğundan ilamın tazminat ve vekalet ücretine ilişkin bölümü geçerli olup, İİK'nun 39. maddesinde ilama dayalı takipler için düzenlenen zaman aşımı süresi geçmediğinden itirazın reddi yerine yazılı gerekçe ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.

“...”

24. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesinin 10/12/2019 tarihli ve E.2019/757, K.2019/2500 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“...

İlk derece mahkemesi; İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesinin ... sayılı ilamının Yargıtay 7.Ceza Dairesi'nin ... sayılı ilamı ile esasları bozulduğu ve sanık hakkındaki kamu davasının zaman aşımı nedeniyle düşürülmesine karar verildiği, hozma kararı verildikten sonra takip başlatıldığı gerekçesiyle şikayetin kabulü ile takibin iptaline karar vermiştir.

“...

Takibe dayanak İstanbul 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nin ... sayılı ilamı ile borçlu aleyhine hapis cezası ve tazminata karar verildiği, kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin ... sayılı kararı ile sanık hakkındaki kamu davasının zaman aşımı

nedeniyle düşürülmesine karar verildiği, borçlu aleyhine Ağır Ceza Mahkemesinin ilamına dayalı olarak ilamda hükmedilen tazminat, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin tahsili için takip başlatıldığı görülmüştür.

Ceza mahkemesindeki özel şahıslar hakkında hükmedilmiş tazminata ve geri verilecek esyaya ilişkin hüküm fıkrası, İİK'da yazılı esaslar dairesinde infazı mümkün olduğundan, ilamın tazminat ve vekalet ücretine ilişkin bölümü geçerli olup, İİK'nun 39. maddesinde ilama dayalı takipler için düzenlenen 10 yıllık zamanaşımı süresi geçmediğinden, mahkemece şikâyetin reddi yerine yazılı gerekçe ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.

..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Mahkemenin 2/12/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşüldü:

A. Ceza Davasında Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

26. Başvurucular, ceza yargılamasının uzun sürdüğünden şikâyet etmektedir.

27. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

28. Somut olayda Asliye Ceza Mahkemesinin 16/12/2011 tarihli kararı temyiz edilmiş, Yargıtay Ceza Dairesi 3/10/2012 tarihinde zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle kararı bozmuş ve kamu davasının düşürülmesine karar vermiştir. Başvurucuların Yargıtay Ceza Dairesinin 3/10/2012 tarihli nihai kararını en geç İcra Hukuk Mahkemesi kararını temyiz ettikleri 4/3/2015 tarihinde öğrendikleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurucuların nihai kararı 4/3/2015 tarihinde öğrendikleri, bu tarihten itibaren otuz günlük yasal süre içinde bireysel başvuruda bulunmaları gerekirken 14/11/2017 tarihinde yaptıkları bireysel başvuruda süre aşımı olduğu sonucuna varılmıştır.

29. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmesizin süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. İcra Hukuk Mahkemesi Kararına İlişkin İhlal İddiaları

1. Kararların İcrası Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin

a. Başvurucuların İddiaları

30. Başvurucular, İcra Hukuk Mahkemesinin yetki aşımı yaparak Asliye Ceza Mahkemesi kararındaki tazminat ve vekâlet ücretine ilişkin hükümü ortadan kaldırdığını, emsal Yargıtay içtihatlarına aykırı olarak verilen bu kararın öngörülemez olduğunu ve bariz

takdir hatası yapıldığını, mülga ve yürürlükteki ceza kanunlarının açık hükümleri ile çelişecek şekilde karar verildiğini belirterek hukuk devleti ile temel hak ve hürriyetlerin korunması ilkelerinin, hak arama hürriyeti ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

31. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

32. Anayasa'nın "*Mahkemelerin bağımsızlığı*" kenar başlıklı 138. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

33. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların şikâyetlerinin özünü, Ceza mahkemesince lehlerine hükmedilen tazminat ve vekâlet ücreti alacaklarının tahsili için başlatılan icra takibi sonrası İcra Hukuk Mahkemesinin nihai hükmü ortadan kaldıracak şekilde takibin iptaline karar vermesine ilişkin olduğu anlaşıldığından iddialarının kararların icrası hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

İ. Kabul Edilebilirlik Yönünden

34. Başvurucular, lehlerine hükmedilen 2.500 TL manevi tazminat ile 1.100 TL vekâlet ücretinden ibaret toplamda 3.600 TL'nin tahsili için icra takibi başlatmıştır.

35. 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında anayasal açıdan önem taşımayan ve başvuruçunun önemli bir zarara uğramadığı başvuruların esastan incelenmeksizin reddedilebileceği hüküm altına alınmıştır.

36. 6216 sayılı Kanun'da anayasal ve kişisel önemden yoksun başvuruların kabul edilemez bulunabilmesi için iki koşul öngörülmüştür. *Anayasal önem* olarak adlandırılabilen olan birinci koşul *başvurunun Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşıması, kişisel önem* olarak adlandırılabilen olan ikinci koşul ise *başvurucunun önemli bir zarara uğramamasıdır* (K.V. [GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016, § 57).

37. Somut olayda toplamda 3.600 TL'nin başvuruçular açısından önemli bir zarar oluşturmadığı ileri sürülebilir ise de kesinleşmiş ve icra edilebilir bir mahkeme kararının başka bir mahkeme tarafından yorum yoluyla ortadan kaldırılmasına ilişkin olduğu anlaşılacak şekilde şikâyetin Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşıdığı açıktır. Dolayısıyla açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de

bulunmadığı anlaşılan kararların icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

ii. Esas Yöntünden

(1) Genel İlkeler

38. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında; herkesin yargı organlarına davacı veya davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anılan maddeyle güvence altına alınan adil yargılanma hakkı, bir temel hak niteliği taşımanın ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bağlamda Anayasa'nın yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uyma zorunluluğunu ve mahkeme kararlarının değiştirilemeyeceğini, uygulanmasını geciktirilemeyeceğini ifade eden 138. maddesinin de adil yargılanma hakkının kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır (*Arman Mazman*, B. No: 2013/1752, 26/6/2014, § 57).

39. Anayasa'nın 36. maddesinde ifade edilen hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, sadece yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddiada ve savunmada bulunma hakkını değil yargılama sonunda hakkı olanı elde etmeyi de kapsayan bir hakur (AYM, E.2009/27, K.2010/9, 14/1/2010).

40. Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri de mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyumsuzluğu mahkeme önüne götürme ve aynı zamanda mahkemeye verilen kararın uygulanmasını isteme haklarını da kapsar. Mahkeme kararlarının uygulanması yargılamanın dışında olmakla birlikte onu tamamlayan ve yargılamanın sonuç vermesini sağlayan bir unsurdur. Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır. Bu nedenle yargı kararlarının uygulanması *mahkemeye erişim hakkı* kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olması yeterli değildir, ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanması da gerekir. Hukuk sisteminde, nihai mahkeme kararlarını taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hâle getiren düzenlemeler bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi hâllerinde *mahkemeye erişim hakkı* da anlamını yitirecektir (*Ahmet Yıldırım*, B. No: 2012/144, 2/10/2013, § 28).

41. Davaya taraf olan kişinin etkin korunması ve hukuka uygunluğun sağlanması, idarenin kendisi hakkında verilebilecek nihai yargı kararlarına uymasını gerektirmektedir. İdareler yargı kararını uygulamayı reddediyor, ihmal ediyor ya da onu uygulamayı geciktiriyorsa bu durumda davada taraf olan kişinin davanın safahatı süresince yararlandığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde öngörülen teminatlar, her türlü varlık nedenini kaybedecektir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu yorumuyla yargı yerine ulaşma hakkının sadece teorik olarak tanınmasını değil aynı zamanda o yargı yerinden alınan nihai kararın icrasına yönelik meşru bir beklentiye de koruduğunu kabul etmektedir (*Arman Mazman*, § 60).

42. Anayasa'nın 138. maddesinde mahkeme kararlarına uyma, bu kararları değiştirmeksizin yerine getirme hususunda yasama ve yürütme organları ile idare makamları lehine herhangi bir istisna kurala yer verilmemiştir. Yargı kararlarının ilgili kamu otoritelerince zamanında yerine getirilmediği bir devlette, bireylerin yargı kararıyla

kendilerine sağlanan hak ve özgürlükleri tam anlamıyla kullanabilmesi mümkün olmaz. Dolayısıyla devlet; yargı kararlarının zamanında yerine getirilmesini sağlayarak bireyler aleyhine oluşabilecek hak kayıplarını engellemekle, bu yolla bireylerin kamu otoritelerine ve hukuk sistemine olan güven ve saygılarını korumakla yükümlüdür. Bu sebeple hukukun üstünlüğünün geçerli olduğu bir devlette, bireylerin kamu otoritesine ve hukuk sistemine olan güven ve saygılarını koruma adına vazgeçilemez bir görev ifa eden yargı kararlarının zamanında yerine getirilmeyerek sonuçsuz bırakılması kabul edilemez (*Arman Mazman*, § 61).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

43. Somut olayda Asliye Ceza Mahkemesi A.İ.nin başvuru Fazilet Demirbaşı, H.İ.K.nın da başvuru Ebru Çıtlak'ı yaraladığı gerekçesiyle cezalandırılmalarına karar vermiştir. Kararda ceza hükmü yanında 1.000 TL manevi tazminatın H.İ.K.dan alınarak başvuru Ebru Çıtlak'a, 1.500 TL manevi tazminatın da A.İ.den alınarak başvuru Fazilet Demirbaşa verilmesi ve 1.100 TL vekâlet ücretinin H.İ.K. ve A.İ.den alınarak başvuruculara verilmesi şeklinde şahsi dava niteliğindeki istemler de hükme bağlanmıştır. Kararın temyizi üzerine Yargıtay Ceza Dairesi, 765 sayılı mülga Kanun'un 102. ve 104. maddelerinde öngörülen zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle kararı bozmuş ve 5271 sayılı Kanun'un 223. maddesinin (8) numaralı fıkrası uyarınca kamu davasının düşürülmesine karar vermiştir. Ancak Yargıtay Ceza Dairesinin bozma kararında, hükmedilen manevi tazminatlar ile vekâlet ücreti alacağı hususunda bir hükme yer verilmemiştir.

44. Başvurucular, manevi tazminat ve vekâlet ücreti alacaklarının tahsili için icra takibi başlatmıştır. Ancak H.İ.K. ve A.İ. takibin iptali istemiyle şikâyet yoluyla İcra Hukuk Mahkemesine başvurmuştur. İcra Hukuk Mahkemesi düşme kararının davayı bütün sonuçları ile birlikte ortadan kaldırdığı, manevi tazminat ve ilam vekâlet ücreti alacağının da ortadan kalktığı gerekçesiyle davayı kabul etmiştir. Kararın miktar yönünden kesin olması nedeniyle başvurucuların kanun yolu incelemesi talebi de reddedilmiştir.

45. Yukarıda yer verilen kanun hükümleri ve yargı içtihatları incelendiğinde ceza davasının düşmesinin uğranılan zararın tazmini için açılan şahsi hak davasını etkilemeyeceği, karardaki tazminat ile vekâlet ücretine ilişkin bölümün geçerli olduğu, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda yazılı esaslara göre infazının mümkün olduğu anlaşılmaktadır (bkz. §§ 17-24).

46. Bu durumda başvurucular, kararların icrası hakkı kapsamında ceza kararında lehlerine verilen tazminat ve vekâlet ücretine ilişkin kısmın etkili bir şekilde uygulanmasını ve kesin hüküm ile kesin hükmün sonuçlarına saygı duyulmasını isteme hakkına sahiptir.

47. Ancak Asliye Ceza Mahkemesi kararında şahsi hak davası niteliğindeki tazminat ve vekâlet ücretine ilişkin kısım geçerli olduğu ve Yargıtay Ceza Dairesince bu hükümleri ortadan kaldıracak şekilde bir karar verilmediği hâlde İcra Hukuk Mahkemesi yorum yoluyla mahkeme kararındaki tazminat ve vekâlet ücretine ilişkin bölümün de ortadan kalktığını ifade etmiştir.

48. Bu durumda İcra Hukuk Mahkemesi kesinleşmiş bir mahkeme kararını hükümsüz kılmıştır. Kesinleşmiş bir mahkeme kararının başka bir mahkeme tarafından -kanunlarda öngörülen yargılamanın yenilenmesi ve benzeri yolların işletilmesi gibi durumlar hariç- hükümsüz kılınması Anayasa'nın sözlü ve ruhuyla açık çelişki oluşturmanın yanında bir

mahkeme kararının bu şekilde ortadan kaldırılmasının kanuni bir temeli de bulunmamaktadır. Dolayısıyla başvurucuların kararların icrası hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmaktadır.

49. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan kararların icrası hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiği İddiaları Yönünden

50. Başvurucuların kararların icrası haklarının ihlal edildiğine karar verildiğinden temyiz istemlerinin reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerinin bu aşamada incelenmesine gerek görülmemiştir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

51. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmıyorsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

52. Başvurucular ihlalin tespit edilmesi ile yeniden yargılama yapılmasını istemiş ve 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

53. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B.No:2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

54. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

55. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanununun 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile İchtizlik'ın 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir

örneğin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir. (Mehmet Doğan, §§ 58, 59; Aliğül Alkaya ve diğerleri (2), §§ 57-59, 66, 67).

56. İncelenen başvuruda Asliye Ceza Mahkemesi kararında şahsi hak davası niteliğindeki tazminat ve vekâlet ücretine ilişkin kısmı ortadan kaldıracak şekilde karar verilmesi nedeniyle kararların icrası hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

57. Bu durumda kararların icrası hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştırılan nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 15. İcra Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

58. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

59. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.857,50 TL yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Ceza davasında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarının *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. İcra hukuk mahkemesi kararı nedeniyle kararların icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan kararların icrası hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kararların icrası hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 15. İcra Hukuk Mahkemesine (E.2015/9, K.2015/29) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuların manevi tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 257,50 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.857,50 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/12/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU